



## **Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringu**

### **KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS**



**Põhja – Pärnumaa vallavalitsus  
märts 2019**

## SISUKORD

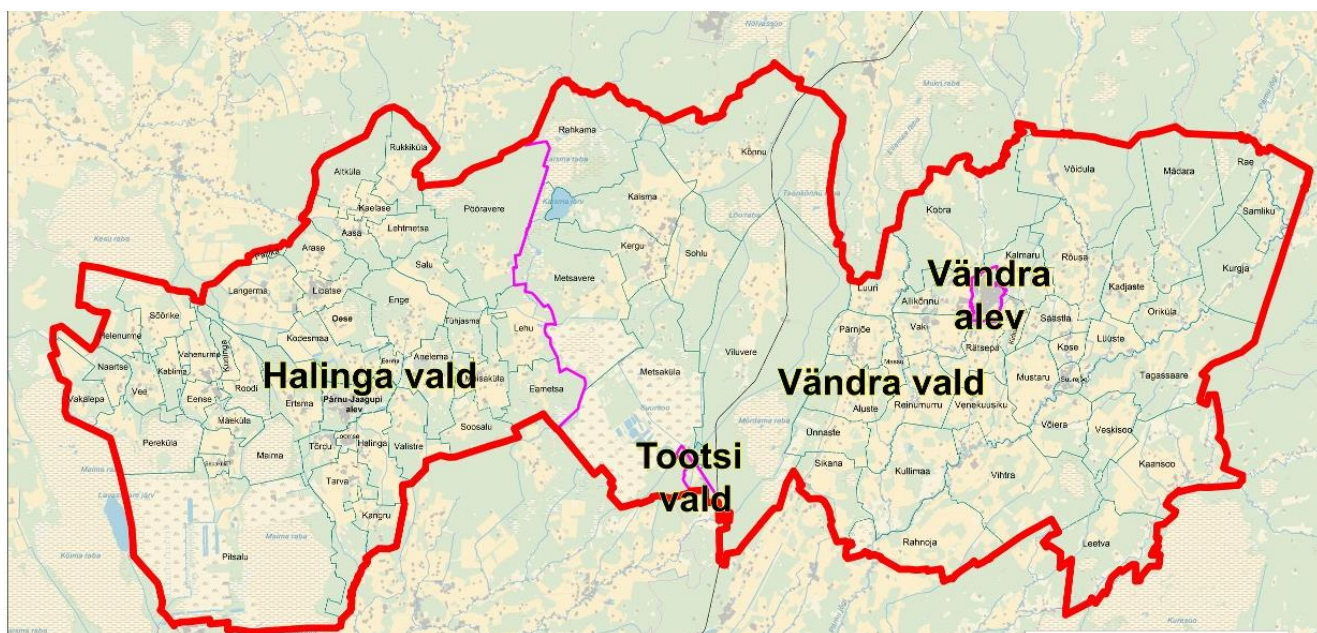
---

1.	KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KAVANDATAVA TEGEVUSE OBJEKT JA EESMÄRK .....	3
2.	ÜLDPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISE LÄHTEALUSED .....	4
3.	PLANEERITAVA JA HINNATAVA ALA ISELOOMUSTUS .....	5
4.	KAVANDATAVA TEGEVUSE LÜHIKIRJELDUS .....	6
5.	ÜLDPLANEERINGU JA KSH ALGATAMINE NING AVALIKUSTAMINE .....	7
6.	ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE ÜLDISED PÕHIMÕTTED .....	7
7.	ÜLDPLANEERINGUGA LAHENDATAVAD PEAMISED ÜLESANDED .....	7
8.	KSH SISU JA METOODIKA .....	9
9.	VALLA VÄÄRTUSED KESKKONNA HINDAMISE SEISUKOHAST .....	12
10.	KSH KOOSTAMISE EELDATAV AJAKAVA .....	13
11.	KSH HUVIGRUPID .....	13
12.	ÜLDPLANEERINGU KOOSTAJA ANDMED JA KSH KOOSTAJA ANDMED .....	13

## 1. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KAVANDATAVA TEGEVUSE OBJEKT JA EESMÄRK

**Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi: KSH) objekt on Põhja-Pärnumaa valla üldplaneering (edaspidi: ÜP või üldplaneering).**

Vabariigi Valitsuse 12. jaanuari 2017 määruse nr 9 „Halinga valla, Tootsi valla, Vändra alevi ja Vändra valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine” muutmine, jõustus 18. jaanuaril 2017 alusel moodustus 21. oktoobril 2017 Halinga valla, Tootsi valla, Vändra valla ja Vändra alevi ühinemise teel uus omavalitsusüksus – Põhja-Pärnumaa vald, mis on ühinenud omavalitsusüksuste üldõigusjärglane.



Joonis 1. Põhja-Pärnumaa vallaks ühinenud valdade nimetused ja piirid.

**Üldplaneeringu alaks** on kogu Põhja-Pärnumaa valla haldusterritoorium ja sellega külgnevate valdade lähieesmärgid, et tagada sidusvõrkude nagu rohevõrgustik ja infrastruktuur toimimine.

**Üldplaneeringu põhieesmärk** on määrata valla ruumilise arengu üldised põhimõtted ja suundumused ning leida maa-alade otstarbekaim ja jätkusuutlikum kasutusviis võttes aluseks olemasolevate ja perspektiivsete ressursside parima kasutusviisi.

Teised üldplaneeringu eesmärgid tulenevad *planeerimisseadusest (PlanS §75 lg 1 ja lg 2 sätestatud ülesanded)* ja on kirjeldatud Üldplaneeringu lähteseisukohtades.

Üldplaneeringu koostamisega paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mis on PlanS §74 lg 4 ja KeHJS §33 lg 1 ja 2 kohaselt kohustuslik. KSH väljatöötamise kavatsus märgib keskkonnamõju hindamise ulatuse ja eeldatava ajakava ning määrab põhimõtted, mille alusel KSH aruanne kirjeldab, selgitab ja hindab üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja määrab vajadusel leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringuga seatud eesmärke ja käsitletavat territooriumi.

KSH näitab kaalutlused, mille alusel toimub üldplaneeringu protsessi jaoks valikute tegemine ja otsusteni jõudmine.

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi: KeHJS) § 31<sup>1</sup>-st on vaja arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

KSH väljatöötamise kavatsus on aluseks KSH aruande koostamiseks, mis on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (PlanS §3 lg 4).

**Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringu KSH põhieesmärk** on üldplaneeringu koostamise protsessis anda hinnang looduskeskkonna ja inimtegevuse sünergia moodustamise võimalustele inimese tervise, heaolu, vara ja kultuuripärandi säilitamisel ning üldplaneeringu elluviimisega kaanevate asjakohaste mõjude ja nende ulatuse hindamist looduskeskkonnale. Ühtlasi pakkuda välja leevendavaid meetmeid kahjulike mõjude ennetamiseks, leevendamiseks, võimalikuks vältimiseks või heastamiseks ning jätkuva seirega tagada jätkusuutlik keskkond ja areng. Lisaks on KSH eesmärk konsulteerida üldplaneeringu parima lahenduse väljatöötamisel, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse, jätkusuutlik areng ning avalikkuse kaasatus keskkonnavalaste otsuste tegemisse.

## 2. ÜLDPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISE LÄHTEALUSED

---

### 1. Lähtedokumendid on:

1.1. Eesti Vabariigi seadused,

\* Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“,

\* Pärnu maakonnaplaneering, kehtestatud 29.03.2018 Riigihalduse ministri käskkirjaga nr.1.1-4/74,

1.2. Pärnu maakonna kehtivad teemaplaneeringud:

\* Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Soomaa piirkonna teemaplaneering“,

\* Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Harku–Lihula–Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine“

\* Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Kilingi-Nõmme – Riia TEC-2 330 kV õhuliini trassi koridori asukoha määramine Pärnu maakonnas“

\* Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0- 170,0“

\* Pärnu maakonnaplaneering „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“

1.3. Arengustrateegia Pärnumaa 2035+

1.4. Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030,

1.5. Üldplaneeringud:

\* Vändra alevi üldplaneering, kehtestatud Vändra Alevivolikogu 18.06.1998.a. otsusega nr. 44

\* Vändra valla üldplaneering, kehtestatud Vändra Vallavolikogu 21.09.2010.a. määrusega nr.30

\* Halinga valla üldplaneering, kehtestatud Halinga Vallavolikogu 31.10.2012.a. määrusega nr.22

\* Kaisma valla üldplaneering, kehtestatud Kaisma Vallavolikogu 03.02.2009.a. määrusega nr. 4

- \* Naaberomavalitsuste kehtivad üldplaneeringud
- \* Tootsi Suursoo ala ja tuulepargi teemaplaneering, kehtestatud osaliselt Vändra vallavolikogu 05.07.2016 määrusega nr.11

1.6. Kehtivad detailplaneeringud;

1.7. Kaitseeeskirjad:

- \* Soomaa rahvuspargi kaitse-eeskiri,
- \* Taarikõnnu looduskaitseala kaitse-eeskiri,
- \* Vahenurme looduskaitseala kaitse-eeskiri,
- \* Virussaare looduskaitseala kaitse-eeskiri,

1.8. Põhja-Pärnumaa valla õigusaktid,

1.9. Pärnumaa uuringud:

- \* Edela-eesi asustuse elujõu säilitamine. Eesti Maaülikool. 2018
- \* <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/19109285/Edelaestiasustuseelujoud2018.pdf/f98f2eb9-8ecc-4eee-a454-f58fd913d7b4>
- \* Pärnu maakonna ühistranspordiuuring <https://maakonnaplaneering.ee/parnumaa1>,
- \* Eesti väikeasulate uuring <https://planeerimine.ee/2019/03/eesi-vaikeasulate-uuring/>
- \* Pärnu jõe kasutusvõimaluste uuring (AS Maves- valmib juuli 2019)
- \* Töös ettetulevad täiendavad uuringuvajadused lepitakse eraldi kokku või viiakse läbi hange vastavalt kehtivatele seadustele.

### 3. PLANEERITAVA JA HINNATAVA ALA ISELOOMUSTUS

Üldplaneeringuga hõlmatav ala on kogu Põhja-Pärnumaa valla territoorium. Üldplaneering ja KSH aruanne tuleb koostada kõikide valla osade kohta ja kokkuvõttes peavad need osad moodustama ühe tervikliku strateegilise dokumendi. Tähelepanu tuleb juhtida asjaolule, et uue valla territooriumi osaks on ka Tootsi vald, mille maa-alale üldplaneering täiesti puudub ja keskkonnamõju tuleb hinnata esmakordselt ÜP koostamise seisukohast lähtuvalt.



Pärnumaa



Põhja-Pärnumaa vald

Valla territoorium on 1010,1 km<sup>2</sup>. Elanike arv 01.01.2019 seisuga on 8381 inimest. Valla elanike arv näitab vähenemistrendi.

Põhja-Pärnumaa valla piirinaabrid on Pärnu linn, Lääneranna vald, Märjamaa vald, Kehtna vald, Türi vald, Põhja-Sakala vald, Tori vald.

Halduskeskused asuvad Vändra alevis (vallamaja), Pärnu Jaagupi alevis ja teeninduskeskus Tootsi alevis. Vallas on 86 küla.

Suurimad külad rahvaarvult on Libatse (350), Vihtra (256), Pärnjõe (228), Suurejõe (197), Kergu (179), Vaki (122), Kaisma (118), Kaansoo (114).

Elanikkond on koondunud põhliselt alevitesse – Vändra (2051), Pärnu-Jaagupi (1103) ja Tootsi (753). Tootsi valla elanikkonna kõrgaeg oli 80-ndate aastate alguses -1481 inimest.

Üldine ülevaade ühinenud valdadest on leitav praegu kehtivatest üldplaneeringutest, v. A. Tootsi vald.

Tootsi endine alevvald, millel varasem üldplaneering üldse puudub, moodustuski sisuliselt Tootsi alevist. Omavalitsuse staatuse sai ta alevina 06.06.1991.a. ja valla staatuse 25.08.1993.a. Suurus 1,8m<sup>2</sup>. Alev tekkis 1930-ndatel aastatel toimunud küttereformiga ja oli seotud põhiliselt turbatööstusega (küttebriketi tootmine). Tootsi alev jääb piirnevale Tootsi karjamõisa alale, mis oli Pärnu linnamõis. Turbatööstuse hiilgeaeg saabus 1937.a. kui otsustati rajada Suursoo serva Pööravere (Tootsi) briketivabrik – tol ajal moodsaid suurtööstus Eestis. Tootsi raudteejaamast rajati vabriku juurde 3km pikkune haruraudtee. Kuivendatud soost veeti turvast rabaraudtee võrgu abil vabrikusse. Toodang jõudis turule 1939 a. alguses. Samaaegselt alustati esimeste elamute ja hoonete rajamisega.

1941 alustas algkool, 1945 tehase lasteaed, 1955 valmis koolimaja, 1962 kauplus-söökla, 1977 siseujula, 2014 hooldekodu. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga on liitunud 85 % alevi elanikest.

Põhilised elamutüübid olid tehasetöölise korterelamud (ligi 550 korterit). Ühepereelamuid on üle 35.

Tootsit saab lugeda tehase ümber koondunud asulaks koos oma infrastruktuuri ja teenindusega. Tänapäevaks on briketivabrik tegevuse lõpetanud (suleti 2011 aastal) ja ettevõtte (praeguse nimega AS Tootsi Turvas) tegevusalad on küttefreesturba, kütte tükkturba ja kasvufreesturba kaevandamine, pakendatud kasvu- ja kütte tükkturba tootmine, hakkepuidu tootmine ja soojuste tootmine väikekatlamajades.

#### **4. KAVANDATAVA TEGEVUSE LÜHIKIRJELDUS**

---

Põhitegevus on ühinenud valdade tegevuste sünkroniseerimine.

Vändra vallal, Vändra alevil, Halinga vallal ja Kaisma vallal on olemas üldplaneeringud ja nende varasema koostamise käigus hinnatud ka keskkonnamõjusid.

Tootsi on turbatööstusliku taustaga alev. Tingituna monofunktsionaalsusest, kompaktsusest ja mõningasest ruumilisest eraldatusest (asend põhimaanteede ja kõrgema tasandi tõmbekeskuste suhtes – s.h. rongiliikluse lõpetamisest) on arendustegevus Tootsis olnud pigem tagasihoidlik – detailplaneeringute koostamise vajadus on olnud minimaalne ning omavalitusus kinnitas esimese arengukava alles 20 aastat peale vallaks saamist. Koostatav üldplaneering on valla jaoks esimene ja KSH-d varem teostatud ei ole..

Üldplaneeringute eeldatavate strateegiliste mõjude hindamisel seatakse kavandatavale tegevusele üks ja ainus võimalus:

- Ühtse ja tasakaalustatud üldplaneeringu koostamine kogu valla territooriumile, kaasates protsessi avalikkust ja ametkondi ning võttes arvesse KSH tulemusi.

## **5. ÜLDPLANEERINGU JA KSH ALGATAMINE NING AVALIKUSTAMINE**

---

Põhja- Pärnumaa valla üldplaneering ja sellele KSH koostamine algatati Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu poolt 24.oktoobril 2018 otsusega nr.53. (vt.lisa 1).

Üldplaneeringu koostamisega paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mis on PlanS §74 lg 4 ja KeHJS §33 lg 1 ja 2 kohaselt kohustuslik.

Põhja- Pärnumaa valla üldplaneering ja sellele KSH koostamine algatamisest teatati 26.10.2018 Ametlikes Teadaannetes, 03.11.2018 Maakonnalehes Pärnu Postimees ja Põhja-Pärnumaa valla kodulehel.

Kõik seadustest tulenevad teavitused (uuringud, kooskõlastused, arvamuste avaldused) ja muu asjakohane teave avalikustatakse koostamise korraldaja (Põhja-Pärnumaa vallavalituse) kodulehel ning järgitakse planeerimisseadusest tulenevaid nõudeid avalikustamise protsessile.

## **6. ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE ÜLDISED PÕHIMÕTTED**

---

Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringu koostamisel lähtutakse jätkusuutliku ja tasakaalustatud arengu põhimõtetest.

Valla ruumilise arengu põhimõtete ja asustuse arengut suunavate tingimuste väljatöötamisel võetakse arvesse piirkondadele iseloomulikke väärtusi (väärtustepõhine lähenemine), mis võimaldab arendustegevust keskkonnaväärtusi kahjustamata.

Selleks tuleb esmalt koostada ja anlüüsida erinevaid arengustsenaariume ja hinnata ka stsenaariumide realiseerimisega kaasneva võivad olulised mõjud. Välja valitud stsenaariumi baasil sõnastatakse valla ruumilise arengu eesmärgid täpsemalt, mille juures arvestatakse ka ilmnunud väärtusi ning pikaajalisi strateegilisi arenguid.

- Asustuse suunamisel lähtutakse eelkõige tihendamise printsiibist (alakatutud või kasutusest välja langenud maa-alade, hoonete ja olemasoleva taristus kasutuselevõtmine);
- Kasutusest väljalangenud maa-aladele leitakse uusi ja uuenduslikke kasutusviise ning võimalikku ehitatud keskkonna „tagastamist“ loodusele;
- Soodustatakse ressusse (sh energia) säästvaid lahendusi;
- Avalik ruum arendatakse ja kujundatakse vananeva elanikkonna vajadusi ja universaalkujunduse põhimõtteid arvestades;
- Soodustatakse erinevaid liikumisviise, pöörates suuremat tähelepanu jalgsi ja jalgrattaga liiklejate vajadustele;
- Valla asumite siseste piirkondade identiteeti tugevdatakse läbi väärtuste määratlemise ja asumite piiritlemise;

## **7. ÜLDPLANEERINGUGA LAHENDATAVAD PEAMISED ÜLESANDED**

---

Koostatava Põhja-Pärnumaa üldplaneeringu ülesanded tulenevad planeerimisseaduse §75-st. Ja on detailsemalt ära toodud üldplaneeringi lähteseisukohtades, mis on KSH väljatöötamise kavatsuse kõrval võrdväärse

tähsusega.

#### Transpordivõrgustik, tehniline taristu ja muu infrastruktuur:

- valla elanike vajadusi arvestava tehnilise taristu ja teede ning tänavatevõrgu toimivuse tagamine
- analüüsida liikuvusvajadust lähtuvalt liikumise sihtpunktidest, kasutajagruppide eripäradest ja arvestades säästva liikuvuse põhimõtteid;
- määratakse ühendusteede vajadus ja asukohad, tänavavõrgu üldine iseloom (tänavaruumi arendamise põhimõtted);
- täpsustada kergliiklusteede realistlike vajadusi arvestades tänaseid ja perspektiivseid töö- ja elukohti ning perspektiivseid liikumissuundi
- taastuenergia ja kohalike ressursside kasutusele võtmise toetamine ning alternatiivsete energiallikate kasutamiste põhimõtete määramine (väiketuulikud, päikesejaamad, maasoojus).

#### Asustuse arengut suunavate tingimuste täpsustamine

- kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine
- valla piirkondade sidumine ühtselt toimivaks keskkonnaks ning terviklikult toimiva elu-, majandus-, loodus- ja kultuurilise keskkonna moodustamine, eelduste loomine asulate võrgu koostoimimiseks,
- kaaluda ettevõtluse arendamise variante VIA BALTICA ja RAIL BALTIC trassi äärsedel aladel
- põllumajanduslikuks tootmiseks sobivate alade ja nende kasutustingimuste määramine

#### Rohe- ja kompensatsioonialade, väärtuslike maastike ning loodusobjektid

- rohealade ja kompensatsioonialade baasil rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine..
- teadvustada, säilitada ja väärtustada väärtuslikud kultuurmaastikud: pargid, haljasalad, metsad, pärandkultuurmaastikud, muinsuskaitsealased maastikud ja maastiku inimtekkelised üksikelemendid.
- tehakse ettepanekud valla rohealade kavandamiseks, muutmiseks ja väärtustamiseks ning nende arengusuundade määramiseks; puhke- ning virgestusalade loogilise struktuuri kavandamine
- Täpsustatakse rohealade arengusuunad valla arengukavast lähtuvalt.
- Selgitatakse välja rohekoridoride toimimise tingimused ning nähakse ette vanade parkide jätkusuutlikkuse analüüs ning uute parkide ja haljasalade tekkekohad ja võimalused.
- Määratakse režiimid rohe-ja kompensatsioonialade säilimiseks ja väärtustamiseks ja nn linnametsade raie tingimused (vajadusel)
- Täpsustatakse jõgede ranna-, kaldapiirangut ning ehituskeeluvööndit arvestades juba kehtivaid detailplaneeringuid. Määratakse ligipääsuvõimalused kallasradadele ja kallasradade kasutamise kord
- Tehakse ettepanekuid väärtuslike alade ja loodusobjektide kaitse alla võtmiseks ning üldiste kasutustingimuste seadmiseks, et tagada nende säilimine (vajadusel)
- Väärtuslike põllumaade asukohtade määramine;
- Tehakse ettepanekud keskkonna kuritegevusriskide ennetamiseks planeerimise tasandi kaudu
- Põhjendatud vajaduse ilmnemisel tehakse ettepanek maakonna teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ täpsustamiseks
- Vallas olevad maardlad kaardistada: töötavad, ammendatud ja perspektiivsed, määrata aladest tekkivad kitsendused ja tulevikuperspektiivid ammendunud maardlate kasutuselevõtuks



Miljööväertuslike alade ja kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamise meetmete ja kasutustingimuste määramine

Planeeringuala üldiste maakasutus- ja ehitustingimuste ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramine

## **8. KSH SISU JA METOODIKA**

KSH aruande koostamisel hinnatakse üldplaneeringu rakendamise eeldatavalt kaasnevaid keskkonnamõjusid, et tagada keskkonnaaspektide maksimaalne arvestamine üldplaneeringus ning teha ettepanekuid sobivaima lahendusvariandi valikuks.

Hinnatavad keskkonnakomponendid on:

### **Looduskeskkond**

- a) Elurikkus, loomastik ja taimestik;
- b) Rohevõrgustik ja selle toimimine;
  - Kaitstavad loodusobjektid;
- c) Natura alade eelhindamine. Olulist keskkonnamõju ilmnevate tegevuste korral viiakse läbi ka asjakohane hindamine;
- d) Voolu ja seisuveekogude kalda kaitsevööndite hindamine ja vajadusel suurendamine või vähendamine;
- e) Põhjavee kasutus ja kaitse;
- f) Väertuslike põllumajandusmaade täpsustamine, nende kaitse ja kasutustingimuste määramine;
- g) Väertuslike maastike analüüs ja hindamine;
- h) Asula või külade kaitseks müra, tormi, lumetuisku, õhusaaste ja tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju tõkestamiseks raietele piirangute seadmise analüüs

### **Tehiskeskkond**

- a) Veevarustus ja kanalisatsioon;
  - Veeseaduse § 241 järgi reoveekogumisalade piiritlemine ja tingimuste seadmine ning hajaasustuses reovee käitlemise erinevate variantide hindamine ning soovitamise vastavalt põhjavee katmise ja maaparanduse tingimustele;
  - Joogivee (s.h. põhjavee kaitsmine) kvaliteedi parandamine;
- b) Maakasutuse juhtotstarvete vastastikused mõjud ja sidusus ning eraldatus (s.h. maardlatele tingimuste ja võimaluste, ka kitsenduste seadmise käsitlemine);
- c) Teed ja liikluskorraldus;
  - Riigimaanteede rekonstrueerimise, rajamise ja piirangute kavandamisel lähtuda Vabariigi valitsuse 13.09.2018 korraldusega nr. 220 kinnitatud dokumendist „Riigiteede teehoiukava aastateks 2018-2022“ [https://www.mkm.ee/sites/default/files/riigiteede\\_teehoiukava\\_2018-2022.pdf](https://www.mkm.ee/sites/default/files/riigiteede_teehoiukava_2018-2022.pdf)
  - Hinnatakse maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3, Maanteeameti liiklusohutusprogrammile 2016-2025;
  - Analüüsida VIA BALTICA ja RAIL BALTIC -u negatiivsete mõjude täiendava vähendamise võimalusi;

- d) Elektri- ja mobiilsidevõrk;
  - 330/110kV ülekandeliinid;
  - Tuulikute teenindamiseks vajalik alajaamade võrgustik;
  - Mobiilimastid;
- e) Olulise ruumilise mõjuga ehitised (ORME);
  - Tuuleenergiaparkide piiride täpsustamine (Võidula tuulepark) lähtuvalt piiranguid seadvate elamumaade muutusest/ likvideerumisest;
- f) Korraldatud jäätmekäitlus ja jääkreostus;

### **Sotsiaalmajanduslik ja kultuuriline keskkond**

- a) Sotsiaalne infrastruktuur
  - Olemasoleva sotsiaalse infrastruktuuri objektide võrgu kasutamise potentsiaal;
  - Sotsiaalhoolekand- ja tervishoiuasutused;
- b) Puhke- ja virgestusalad;
- c) Väärtuslikud maastikud ja vaated, miljööväärtused, nende piirid ja kaitsmine;
- d) Kultuuriloolised objektid ja nende kaitsmine;
- e) Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja säilitamine;
  - Lähtutakse Muinsuskatseameti registritest, objektide ja alade kaitsevöönditest ja piirangutest (ajaloolised hooned, objektid, tähised);
  - Arvestatakse ajaperioodide kultuuripärandite kihistusega ja nende väärtusega;
  - Käsitletakse 20. sajandi arhitektuuri seisukorda, võttes aluseks projekti „Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs“ tulemused ja muude uuringute tulemused;
  - Analüüsida Tootsi turbatööstuse hoonete ja elamute väärtuslikeks ehitisteks nimetamise vajadust ja võimalust;
- f) Elanikkonna tervise aspektid lähtuvalt õhusaastest, müra, radooniohust, lenduvatest pestitsiididest jne.

### **Puuduva üldplaneeringuga Tootsi valla täiendavad teemavaldkonnad:**

**Tootsi** on ühinenud valdadest madala maakasutuse intensiivsusega väike vald, kus üldplaneeringu rakendamise eeldatavalt ei kaasne püsiva iseloomuga olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid. Sellest tulenevalt on üldplaneeringule KSH aruande koostamise peamiseks eesmärgiks võimalike keskkonnaga seonduvate kaalutlusvigade (nt kõrgema tasandi strateegiliste dokumentide mitteametamine maakasutustingimuste seadmisel) ärahoidmine jooksvalt ÜP koostamise käigus, sest ka väikese, kuid siiski võimaliku olulise mõju avaldumise tõenäosuse korral tuleb leida abinõud, millega riske vähendada või vältida.

Üldplaneeringu ja KSH väljatöötamise kavatuse (VTK) koostamisel on ilmnunud peaaegselt sotsiaalset keskkonda mõjutavad asjaolud, millele enim tähelepanu pöörata.

Need on:

- a. **Strateegilised dokumendid.** Tootsi valla piirkonna strateegilised arengueesmärgid on seotud Tootsi hääbuvasse tööstuskülla erinevate ettevõtete otsimisega ja tööstuskülla propageerimisega maakonnas. Varasem vastuolu piiriüleste mõjude kohta on tänaseks likvideeritud, sest Väandra

vald on praegu üks osa ühinenud vallast.

- b. **Maaomandi kasutamise ja käsutamise küsimused.** Tootsi alev oli Vändra vallas asuvale Metsakülas paiknevale Tootsi turbatootmisele suunatud nn. Elamurajoon. Seega omab endine Tootsi vald ca valla suurust sidusat maa-ala Vändra vallas, millele kehtivad Vändra valla üldplaneeringuga seatud maakasutuse- ja ehitustingimused. Samas saab neid tingimusi kohaldada vaid kaudselt, sest Vändra valla ühinemisel Kaisma vallaga ei koostatud uut üldplaneeringut ja kehtima jäeti Kaisma valla üldplaneering endise Kaisma valla territooriumil. Tegemist on selle kandi ainsa tootmispiirkonnaga, millele üksikasjalikumate tingimuste seadmine ja kestlik arendamine on Tootsi alevi elujõulisuse suhtes võtmetähtsusega. Maakasutustingimuste määramata jätmisega võib eeldatavalt kaasneda oluline negatiivne mõju varale – investeerimissuutlikkuse vähenemine, kuna arengudokumentides kajastamata objektidele ei õnnestu taotleda toetusi arengufondidest; detailplaneeringute koostamise kohustus (lisanduv aja- ja rahakulu), sest maakasutuse täiendamisel või muutmisel on automaatselt tegemist üldplaneeringu muutmisega.
- c. **Üldplaneeringu rakendamise oluline positiivne mõju.** Vallal puudus seni ÜP ja esimene arengukava valmis 2013a. Sellest tulenevalt on senine valla arengueesmärkide seadmine ja täitmine toimunud tõenäoliselt ebaproportsionaalsemalt, killustatumalt ja avalkkust vähem kaasavalt kui see oleks toimunud nimetatud dokumentide olemasolul. KSH aruande peamine eesmärk on varustada otsustajat keskkonnavalise teabega ning levinud praktika järgi käsitletakse seejuures eelkõige negatiivse iseloomuga keskkonnamõjusid. Varem kehtinud *Planeerimisseaduse* alusel pidid kohalikud omavalitsused tagama valla üldplaneeringu kehtestamise hiljemalt 01.07.2007. Arvestades asjaolu, et Tootsi vallal puudub kehtestatud üldplaneering jätkuvalt on asjakohane ka oluline positiivne keskkonnamõju, mis võib kaasneda ÜP rakendamisega (lisandub oluline osa teavet, mis vallal siiani puudus).

Samuti kergendab üldplaneeringu olemasolu arendus- ja ehitustegevust, sest praegu see on sisuliselt olematu kuna iga uue hoone ehitusega kaasneb üldplaneeringu menetlusega detailplaneeringu koostamise kohustus (seetõttu planeeringuid ei olegi tehtud).

Oluliste keskkonnamõjude hindamine on osa üldplaneeringu koostamisest, kus mõlemad tegevused (üldplaneeringu koostamine ja KSH) on korraldatud vastava seadusega. Hinadamise raamistiku moodustab KSH eksperdi, planeerija ja kohaliku omavalitsuse koostöö planeerimisprotsessi vältel.

Mõjude hindamise lähtepunktiks on kehtivad asjakohased strateegilised dokumendid (õigusaktid, nende alusel kehtestatud määrused, kõrgema tasandi planeeringud ja arengukavad jne.). Nende loetelu on antud punktis 2.

KSH koostamisel lähtutakse riigi andmebaasidesse (EELIS, VEKA, Maa-ameti geoportaal jt.) koondatud infost ning kasutatakse varem koostatud ja koostamisel olevaid uuringuid, riiklikke- ja maakondlikke sektorarengukavade ja muude allikate materjale.

Keskkonda käsitletakse hindamisel kõige laiemas mõttes – kogumina loodus-, sotsiaal-, majandus-, ajaloolis-kultuurilisest ning tehiskeskkonnast. Keskkonnaaspektidele avalduvate võimalike oluliste mõjude hindamisel

lähtutakse eeskätt olemasolevast teabest ja uuringutest.

KSH käigus selgitatakse välja, kirjeldatakse ja hinnatakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste või arenguvõimaluste elluviimisega kaasnevaid võimalikke olulisi mõjusid. Vajadusel seatakse hindamise tulemusena leevendavad ja seiremeetmed, et tagada erinevate keskkonnaaspektide arvestamine kehtestatavas üldplaneeringus.

KSH järelduste paikapidavust kontrollitakse huvigruppide ja avalikkuse kaasamise abil.

Hindamine teostatakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Objektipõhist hindamist (v.a täpsustatud mõjud VIA BALTICA ja Rail Balticu arengutest lähtuvalt-kasutades nende objektide mõjude hindamise materjale) KSH käigus ei teostata.

Samuti ei ole ette näha suuremahulisi välitöid, täiendava elustiku inventuure ja keskkonnauuringuid.

Hindamisel kasutatakse KSH üldtunnustatud metoodikat.

Metoodikat täpsustatakse mõjude hindamise käigus, kui andmed on konkreetsemad.

Hinadmisel arvestatakse ka väljaspoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ja piiriüleste arengutega (nt. Tori vallaga ühised tuuleenergiapargid).

## **9. VALLA VÄÄRTUSED KESKKONNA HINDAMISE SEISUKOHAST**

---

Valla tugevus on soodne asend ja Pärnu lähedus tõmbekeskusena (Via baltica ja perspektiivne Rail Baltic läbivad valda, viimasele tuleb Tootsi ka kohalik raudteepeatus), puhas looduskeskkond, põllumajandustraditsioonid ja korras põllud, aktiivne kirikuelu ja kultuuritraditsioonid, maavarad.

Looduskeskkond ja kaitsealad – Soomaa rahvuspark, Taarikõnnu looduskaitseala, Virussaare rabasaar Maima rabas ja Vahenurme looduskaitseala, Avaste, Kesu sookaitseala.

Kaitse all on ka neli parki: Pööravere, Kaelase, Halinga ja Enge.

Loodusvarad - Anelema, Rukki ja Kaelase dolomiidileiukohad, Pitsalu küla ja Soosalu küla kruusamaardlad, mitmed turbakarjäärid, järvelubja perspektiivalad Valistre ja Vaharu alal.

Hoiualad - Avaste, Kaisma, Lavassaare, Oese soo ja Selja-Põdra hoiuala

Püsielupaigad - Kuralepa must-toonekure püsielupaik, Mäliste metsise püsielupaik, Pitsalu kanakulli püsielupaik, Sahamaa kanakulli püsielupaik

Põhja-ja pinnavesi – põhjavesi on geoloogilise seisukohast nõrgalt kaitstud (Halinga piirkond, Kaisma piirkond). Põhjavee kvaliteedi hetkeseis vajaks selgitamist, veetarbimise piiranguid praegu ei esine.

Jõesed ja teised veeallikad – Kaisma järvede maastik, tihe jõgedevõrk, millest suuremad on Pärnu jõgi, Väandra jõgi, Käru jõgi, Enge jõgi (pikkus 36 km, valgala 232m<sup>2</sup>), Elbu oja (22km, valgala 102m<sup>2</sup>), Maima peakraav (avalikult kasutatv veekogu) jne.

Paisjärved – Langerma veehoidla, Pärnu-Jaagupi alevi veehoidla, Pitsalu kruusakarjäär. Neid kasutatakse supelkohtadena.

Soode ja rabade liigirikas kooslus, tamme puisniit, loopealne (alvar) Pere küla lähedal.

Tugev põllumajanduspiirkond, rikkalik riigimetsade ja erametsade poolest. Põhjalikumalt tutvustust leiab ka kehtivatest üldplaneeringutest.

## 10. KSH KOOSTAMISE EELDATAV AJAKAVA

---

Üldplaneeringu ja KSH ajakava koostamise on aluseks on seadustega (PlanS, KeHJS,HMS) sätestatud planeeringu ja KSH menetlused. Vastavalt KeHJS-e §36 lg 2 p4 tulenevalt sisaldab KSH programm keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast.

Planeeringu koostamise ja KSH menetlus ühendatakse võimalikult ulatuslikult. ÜP lahenduse väljatöötamine ja KSH läbiviimine ning nende avalikustamised viiakse läbi vastastikku seostatult, üheaegselt ja asjade avalike väljapanekute ning arutelude raames.

Üldplaneeringu lahenduse väljatöötamine toimub kohaliku omavalitsuse spetsialistide, avalikkuse ja erinevate ametkondade ja huvigruppide koostöös. Üldplaneeringu koostamise raames viiakse protsessi erinevates etappides läbi töökoosolekuid ning avalike arutelusid (üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu, üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu). Töökoosolekute ja arutelude tulemused on aluseks lahenduse väljatöötamisel ja täpsustamisel.

Üldplaneeringu ja KSH protsessi ajakava on toodud üldplaneeringu lähteseisukohtades.

## 11. KSH HUVIGRUPID

---

KSH koostamiswse kaasatavad isikud ja asutused, keda üldplaneeringu koostamine võib eeldatavalt mõjutada ja/või kellel võib olla põhjendatud huvi planeeringu ja KSH protsessis osalemise vastu on ära toodud üldplaneeringu lähteseisukohtades punktis 12. *ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE KAASAMISE KAVA*.

## 12. ÜLDPLANEERINGU KOOSTAJA ANDMED JA KSH KOOSTAJA ANDMED

---

Üldplaneeringu ja KSH algataja ja kehtestaja on Põhja-Pärnumaa vallavolikogu (Pärnu-Paide mnt.2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond 87701).

Üldplaneeringu ja KSH koostamise korraldaja on Põhja-Pärnumaa vallavalitsus ((Pärnu-Paide mnt.2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond 87701, [vald@pparnumaa.ee](mailto:vald@pparnumaa.ee) ).

Üldplaneeringu ja KSH algatamise volikogu otsuse ning planeeringu koostamise dokumentidega on võimalik tutvuda Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse veebilehel.

<http://www.pparnumaa.ee/ehitus-ja-planeerimine/uldplaneering>

Täiendavat teavet ÜP ja KSH koostamise korraldamise kohta saab Põhja-Pärnumaa vallavalitusest ((Pärnu-Paide mnt.2, Vändra alev), kontaktisik on planeerimise- ja arenguspetsialist Reet Olev (tel. 5622 4688, e-post: [reet.olev@pparnumaa.ee](mailto:reet.olev@pparnumaa.ee) ).